

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. S.

przeciwko P. (...) S.A. w W.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej Samodzielnego

Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 maja 2022 r.,

wniosku powódki o sprostowanie albo wykładnię wyroku Sądu Najwyższego

z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt I CSKP 224/21,

1) oddala oba wnioski;

2) z urzędu prostuje uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. sygn. akt I CSKP 224/21 w ten sposób, że:

- na stronie siódmej (7) w linii trzeciej w miejsce "Uzasadniona jest kasacyjna podstawa naruszenia prawa materialnego" wpisuje "Uzasadniony jest zarzut naruszenia prawa materialnego";

- na stronie jedenastej (11) i dwunastej (12) w linii trzydziestej drugiej i następnych w miejsce "Z tych względów naruszenie wskazanych przepisów skutkuje koniecznością wydania orzeczenia kasatoryjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym orzeczono w oparciu

o art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c." wpisuje "Z tych względów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).".

UZASADNIENIE

Powódka B. S. w piśmie z dnia 9 marca 2022 r. wniosła o sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I CSKP 224/21 w punkcie 1) „oddala skargę kasacyjną” oraz w punkcie 2) „oddala wniosek interwenienta ubocznego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego” poprzez zastąpienie wskazanych punktów formułą „uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego”. W przypadku uznania przez Sąd Najwyższy, że sprostowanie wyroku we wnioskowanym zakresie nie jest dopuszczalne, powódka wniosła o dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni tego wyroku w trybie art. 352 k.p.c., w której Sąd Najwyższy rozstrzygnie wątpliwości, czy skarga kasacyjna powódki została przez Sąd Najwyższy oddalona, czy została uwzględniona, co skutkuje uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu wyżej powołanego wniosku powódki, zgodnie z rzeczywistym stanem wynikającym z akt sprawy I CSKP 224/21 (oryginał podpisanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. - k. 37), podano, że tenorze sentencji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. zawarto rozstrzygnięcia: „1) oddala skargę kasacyjną, 2) oddala wniosek interwenienta ubocznego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.” Natomiast w uzasadnieniu tego wyroku (podpisany oryginał uzasadnienia wyroku - k. 39-49) zawiera m.in. zapis, że „Uzasadniona jest kasacyjna podstawa naruszenia prawa materialnego w części wskazującej na błędne zastosowanie art. 361 § 1 k.c. w następstwie przyjęcia nieprawidłowej wykładni tego przepisu.” (linia trzecia na str. 7 uzasadnienia - k. 44). Ponadto w końcowej części uzasadnienia wskazano,

że „Z tych względów naruszenie wskazanych przepisów skutkuje koniecznością wydania orzeczenia kasatoryjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym orzeczono w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.” (linia trzydziesta druga i następne na str. 11 i 12 uzasadnienia - k. 48 i 49). Zacytowane fragmenty uzasadnienia stanowią logiczną całość dłuższego wyводу Sądu Najwyższego, z którego wynika, że skład orzekający Sądu Najwyższego uznał za uzasadniony podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 361 § 1 k.c. Wyżej wskazane okoliczności uzasadniają wniosek, że pomiędzy treścią tenoru sentencji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., wydanego w sprawie o sygn. akt I CSKP 224/21 a jego pisemnym uzasadnieniem zachodzi oczywista sprzeczność co do sposobu rozstrzygnięcia o skardze kasacyjnej powódki oraz o kosztach postępowania kasacyjnego.

Zgodnie z art. 350 § 1 k.p.c., sąd może z urzędu sprostować w wyroku niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. Poprzez art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. przepis ten ma odpowiednie zastosowanie także do wyroków Sądu Najwyższego wydanych w postępowaniu kasacyjnym. Sprostowaniu podlega zarówno sentencja wyroku, jak i jego uzasadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1976 r., III CZP 12/76, OSPiKA 1972, nr 2, poz. 26). W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak również w piśmiennictwie jednolicie przyjmuje się - co Sąd Najwyższy w składzie wyznaczonym do rozpoznania wniosku powódki podziela - że sprostowanie wyroku nie może doprowadzić do zmiany rozstrzygnięcia sprawy, czy też do naprawy poważniejszych wad orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., III RN 24/99, OSNP 2000, nr 12, poz. 456 oraz z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 314/06, nie publ.). Dotyczy to również przypadku, jaki ma miejsce w sprawie I CSKP 224/21, sprzeczności pomiędzy treścią sentencji wyroku a jego uzasadnieniem, jeżeli dotyczy to samego rozstrzygnięcia. W orzecznictwie dopuszczono jedynie możliwość sprostowania sentencji wyroku wobec jego sprzeczności z uzasadnieniem w sytuacji wystąpienia oczywistego błędu rachunkowego możliwego do stwierdzenia na podstawie ustaleń zawartych w uzasadnieniu wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

30 sierpnia 1972 r., I PZ 40/72, OSNCP 1973, nr 5, poz. 87). Z tych przyczyn podlegał oddaleniu wniosek o sprostowanie sentencji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., wydanego w sprawie sygn. akt I CSKP 224/21, gdyż zmierzał on do merytorycznej zmiany treści rozstrzygnięć w nim zawartych polegającej na zastąpieniu rozstrzygnięcia o oddaleniu skargi kasacyjnej rozstrzygnięciem kasatoryjnym, a rozstrzygnięcia orzekającego merytorycznie o poniesionych kosztach postępowania kasacyjnego przez interwenienta ubocznego rozstrzygnięciem przekazującym rozstrzygnięcie o tych kosztach sądowi drugiej instancji.

Niezasadny był także wniosek o dokonanie wykładni wyroku z dnia 13 października 2021 r. Według art. 352 k.p.c. - mającego poprzez art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. zastosowanie także do wyroków Sądu Najwyższego wydanych w postępowaniu kasacyjnym - sąd, który wydał wyrok, rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści. Potrzeba wykładni zachodzi wtedy, gdy jego treść została sformułowana w sposób niejasny, uniemożliwiający rozumienie tekstu ujętego w tym dokumencie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2001 r., I PZ 29/00, OSNP 2002, nr 17, poz. 413). Również wykładnia wyroku, tak jak jego sprostowanie, nie może prowadzić ani do uzupełnienia wyroku ani do zmiany jego treści (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1968 r., II PZ 21/68, nie publ., z dnia 18 września 1974 r., II PZ 43/74, nie publ. i z dnia 10 października 1978 r., IV CR 144/78, nie publ.). Z tych przyczyn nie było podstaw do dokonania wykładni wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., gdyż jego treść zawierająca rozstrzygnięcia zarówno w punkcie pierwszym, jak i drugim tenoru sentencji nie budzi jakiegokolwiek wątpliwości, a oczekiwany przez powódkę sposób wykładni wyroku w istocie zmierzał do merytorycznej zmiany treści tego wyroku.

W świetle ustalonych faktów, jak również wyżej przedstawionego stanowiska Sądu Najwyższego wobec wniosków powódki o sprostowanie, ewentualnie wykładnię wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. uzasadniony jest także wniosek, że zachodzi rozbieżność pomiędzy treścią rozstrzygnięć zawartych w tenorze sentencji wyroku a treścią uzasadnienia wyroku. Dotyczy to w szczególności fragmentów uzasadnienia,

w których wskazano, że „Uzasadniona jest kasacyjna podstawa naruszenia prawa materialnego w części wskazującej na błędne zastosowanie art. 361 § 1 k.c. w następstwie przyjęcia nieprawidłowej wykładni tego przepisu.” (linia trzecia na str. 7 uzasadnienia) oraz że „Z tych względów naruszenie wskazanych przepisów skutkuje koniecznością wydania orzeczenia kasatoryjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym orzeczono w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.” (linia trzydziesta druga i następne na str. 11 i 12 uzasadnienia). W tych fragmentach błąd zawarty w uzasadnieniu wyroku w konfrontacji z treścią jego sentencji jest oczywisty. Odnośnie do pierwszego z wyżej powołanych fragmentów uzasadnienia wyroku uznanie zasadności jednego z zarzutów podniesionego w skardze kasacyjnej dotyczącego naruszenia prawa materialnego - art. 361 § 1 k.c., nie przesądziło bowiem, o czym przekonuje treść sentencji wyroku, o zasadności podstawy kasacyjnej skutkującej koniecznością uwzględnienia skargi kasacyjnej poprzez wydanie wyroku kasatoryjnego. Zgodnie bowiem z art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną, jeżeli nie ma uzasadnionych podstaw albo jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu. W dalszej części uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego następującym po wskazanym fragmencie uzasadnienia zamieszczona jest argumentacja, z jakich przyczyn Sąd Najwyższy uznał za uzasadniony zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c. Zatem oczywista omyłka Sądu polega na stwierdzeniu, że „Uzasadniona jest kasacyjna podstawa naruszenia prawa materialnego” zamiast prawidłowo, adekwatnie do treści rozstrzygnięcia zawartego w sentencji wyroku, iż uzasadniony jest zarzut naruszenia prawa materialnego. Podobny fragment dotyczący uzasadnionej podstawy kasacyjnej polegającej na naruszeniu art. 361 § 1 k.c. znajduje się również w końcowej części uzasadnienia (str. 11 linie 28-31). Nie może on jednak podlegać sprostowaniu, gdyż w tym fragmencie Sąd Najwyższy powołał jedynie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2016 r., I CSK 739/15).

Oczywista omyłka w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zawarta jest także w końcowej części uzasadnienia (str. 11 i 12, w linii 32 i następnych). Jeżeli bowiem Sąd Najwyższy w sentencji wyroku zawarł rozstrzygnięcia oddalające skargę kasacyjną oraz nie zasądził zwrotu kosztów postępowania

kasacyjnego należnych przy takim wyniku postępowania kasacyjnego interwenientowi ubocznemu występującemu po stronie pozwanej, to jedynymi prawidłowymi podstawami prawnymi rozstrzygnięć ujętych w sentencji wyroku były przepisy zawarte w art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. Pierwszy z powołanych przepisów jest przepisem stanowiącym podstawę do wydania rozstrzygnięcia oddalającego skargę kasacyjną. Natomiast drugi z nich pozwala w wypadkach szczególnie uzasadnionych na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążanie jej w ogóle kosztami na rzecz strony wygrywającej (odpowiednio interwenienta ubocznego działającego po stronie wygrywającej). Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uznał za konieczne sprostowanie z urzędu na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w omówionym wyżej zakresie uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. o czym orzeczono, jak w punkcie drugim sentencji postanowienia.

Po dokonanym z urzędu sprostowaniu uzasadnienia wyżej wymienionego wyroku nie wynika z niego, z jakich przyczyn skarga kasacyjna podlegała oddaleniu pomimo uznania przez Sąd Najwyższy za uzasadnionego zarzutu naruszenia prawa materialnego - art. 361 § 1 k.c. podniesionego w skardze kasacyjnej w ramach podstawy z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. Wskazana logiczna niespójność treści uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. z jego sentencją jest skutkiem pominięcia części rozważań Sądu Najwyższego przedstawiających przyczyny, które ostatecznie przesądziły o oddaleniu skargi kasacyjnej pomimo uznania przez Sąd Najwyższy za uzasadnionego zarzutu naruszenia art. 361 § 1 k.c. Żadna z instytucji procesowych, w tym sprostowanie wyroku czy jego uzasadnienia, wykładnia wyroku, ani też instytucja uzupełnienia wyroku przewidziana w art. 351 k.p.c., nie pozwala na uzupełnienie brakującej części uzasadnienia. W szczególności sprostowanie uzasadnienia wyroku może odnosić się tylko do sporządzonej i podpisanej treści uzasadnienia poprzez jej odpowiednią modyfikację (zmianę lub ograniczenie treści) w części zawierającej oczywistą omyłkę. Niezależnie od tej przeszkody powodującej nieusuwalną niespójność pomiędzy treścią sentencji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. a jego uzasadnieniem nawet po jego sprostowaniu,

uzupełnienie brakującej części uzasadnienia było niemożliwe także z tego powodu, że jeden z sędziów, który brał udział w jego wydaniu, przeszedł w stan spoczynku. Z tej przyczyny wniosek powódki o sprostowanie, ewentualnie o wykładnię tego wyroku został rozpoznany w częściowo zmienionym składzie w stosunku do tego, który wydał wyrok z dnia 13 października 2021 r. z udziałem sędziego, który nie brał udziału w wydaniu tego orzeczenia, nie uczestniczył więc także w naradzie poprzedzającej wydanie tego wyroku.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.

jw

a.s.